



Työkykyohjelma 2020–2022

Ohjelma ja hakuopas

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:11

Työkykyohjelma 2020–2022

Ohjelma ja hakuopas

Sosiaali- ja terveysministeriö

ISBN PDF: 978-952-00-9866-7

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2020

Kuvailulehti

Julkaisija	Sosiaali- ja terveysministeriö	7.4.2020	
Julkaisun nimi	Työkykyohjelma 2020–2022: Ohjelma ja hakuopas		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:11		
ISBN PDF	978-952-00-9866-7	ISSN PDF	1797-9854
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-9866-7		
Sivumäärä	52	Kieli	xx
Asiasanat	Osatyökykyiset, työkyky, toimintakyky, työllistyminen, tuettu työllistyminen, asiakaslähtöisyys		
Tiivistelmä	<p>Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan osatyökykyisille työttömille suunnattu työkykyohjelma yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön (STM) ja työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) kesken. STM:n toimenpiteinä ohjelmaa toimeenpannaan hankkeissa, joille myönnetään valtionavustusta. Vuonna 2020 jaettavissa oleva enimmäismäärä on 12 miljoonaa euroa.</p> <p>Tässä julkaisussa kuvataan STM:n vastuulla olevat työkykyohjelman tavoitteet ja toimenpiteet (osa 1: Työkykyohjelma) sekä annetaan ohjeita ohjelmassa käynnistettävien hankkeiden valtionavustushakuun ja hallinnointiin (osa 2: Työkykyohjelman hakuopas).</p> <p>Työkykyohjelman tavoitteena on saada yksilöiden olemassa oleva työkyky käyttöön tukemalla työ- ja toimintakykyä ja työllistymistä sekä ehkäisemällä työkyvyttömyyttä. STM tukee työkykyohjelman tavoitteiden mukaisen toiminnan kehittämistä ja toimeenpanoa myöntämällä valtionavustusta hankkeille, jotka voivat olla kunnan tai kuntayhtymän toteuttamia. Valtionavustuksella tuettavat toimenpidekokonaisuudet ovat: 1. työkyvyn tuki osaksi tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusta ja 2. tuetun työllistymisen menetelmät.</p> <p>Työkyvyn tuen palvelujärjestelmä koostuu pääosin STM:n hallinnonalan sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluista. Ohjelmalla on vahva yhteys Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaan, sote-rakenneuudistukseen ja sosiaaliturvan uudistamiseen.</p>		
Kustantaja	Sosiaali- ja terveysministeriö		
Julkaisun jakaja/ myynti	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: vnjulkaisumyynti.fi		

Presentationsblad

Utgivare	Social- och hälsovårdsministeriet	7.4.2020	
Publikationens titel	Programmet för arbetsförmåga 2020–2022. Program och projekthandbok		
Publikationsseriens namn och nummer	Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2020:11		
ISBN PDF	978-952-00-9866-7	ISSN PDF	1797-9854
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-9866-7		
Sidantal	52	Språk	finska
Nyckelord	partiellt arbetsföra, arbetsförmåga, funktionsförmåga, sysselsättning, stödd sysselsättning, kundorientering		
Referat	<p>I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering genomförs ett program för arbetsförmåga som riktar sig till arbetslösa personer som är partiellt arbetsföra. Programmet är ett samarbete mellan social- och hälsovårdsministeriet (SHM) och arbets- och näringsministeriet (ANM). För social- och hälsovårdsministeriets del genomförs programmet inom projekt som beviljas statsunderstöd. Det sammanlagda maximala beloppet som delas ut 2020 är 12 miljoner euro.</p> <p>I denna publikation beskrivs de mål och åtgärder som social- och hälsovårdsministeriet ansvarar för i programmet för arbetsförmåga (del 1: Programmet för arbetsförmåga) samt ges anvisningar för ansökan om och förvaltning av statsunderstöd för projekt som inleds inom ramen för programmet (del 2: Ansökningsguide för programmet för arbetsförmåga).</p> <p>Målet med programmet för arbetsförmåga är att få individernas befintliga arbetsförmåga i bruk genom att stödja arbets- och funktionsförmågan och sysselsättningen samt genom att förebygga arbetsoförmåga. Social- och hälsovårdsministeriet stöder utvecklandet och genomförandet av verksamhet i enlighet med målen i programmet för arbetsförmåga genom att bevilja statsunderstöd för projekt som kan genomföras av en kommun eller samkommun. De åtgärdshelheter som stöds med statsunderstöd är: 1. stöd för arbetsförmågan som en del av framtidens social- och hälsocentral och 2. metoder för stödd sysselsättning.</p> <p>Servicesystemet för att stödja arbetsförmågan består huvudsakligen av social-, hälso- och rehabiliteringstjänster inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Programmet har ett starkt samband med programmet Framtidens social- och hälsocentral, strukturreformen inom social- och hälsovården och reformen av den sociala tryggheten.</p>		
Förläggare	Social- och hälsovårdsministeriet		
Distribution/ beställningar	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: vnjulkaisumyynti.fi		

Description sheet

Published by	Ministry of Social Affairs and Health	7 April 2020	
Title of publication	Work ability programme 2020–2022. Programme and related Project Guide		
Series and publication number	Publications of the Ministry of Social Affairs and Health 2020:11		
ISBN PDF	978-952-00-9866-7	ISSN PDF	1797-9854
Website address (URN)	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-9866-7		
Pages	52	Language	Finnish
Keywords	persons with impaired capacity for work, work ability, functional capacity, access to employment, supported employment, client-orientation		
<p>Abstract</p> <p>In accordance with Prime Minister Sanna Marin's Government Programme, a Work ability programme for unemployed people with partial work ability will be implemented in cooperation between the Ministry of Social Affairs and Health and the Ministry of Employment and the Economy. The measures of the Ministry of Social Affairs and Health will be implemented through projects that will receive government aid. The maximum amount of funding that can be allocated in 2020 is EUR 12 million.</p> <p>This publication describes the objectives and measures of the Work ability programme under the responsibility of the Ministry of Social Affairs and Health (part 1: Work ability programme) and provides guidance on the application for government transfers and management of projects launched under the programme (part 2: Application guide for the Work ability programme).</p> <p>The objective of the Work ability programme is to make individuals' existing work ability available by supporting their work ability and functional capacity and by preventing incapacity for work. The Ministry of Social Affairs and Health will support the development and implementation of activities in line with the objectives of the Work ability programme by granting discretionary government transfers to projects that may be implemented by municipalities or joint municipal authorities. The sets of measures to be supported with government transfers are: 1. support for work ability to be included in the services of future health and social services centres 2. methods of supported employment.</p> <p>The service system for work ability support mainly consists of health, social and rehabilitation services provided by the administrative branch of the Ministry of Social Affairs and Health. The programme has a strong link with the ongoing Future Health and Social Services Centres programme, restructuring of health and social services and the social security reform.</p>			
Publisher	Ministry of Social Affairs and Health		
Distributed by/ publication sales	Online version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Publication sales: vnjulkaisumyynti.fi		

Sisältö

Saatteeksi	9
Osa I. Työkykyohjelma	
1 Miksi työttömien työ- ja toimintakyvyn tukea on vahvistettava?	12
1.1 Osatyökykyisten työttömien työvoimapotentiaali	13
1.2 Tuettu työllistyminen	13
2 Työkykyohjelman tavoitteet	15
3 Toimenpidekokonaisuudet	17
3.1 Työkyvyn tuki osaksi tulevaisuuden sosiaali- ja terveystieteiden keskuksen	17
3.2 Tuetun työllistymisen menetelmät	20
4 Ohjelman toimeenpano-organisaatio STM:ssä	23
4.1 THL ja TTL tukevat ohjelman toimeenpanoa	23
5 Ohjelman seuranta ja arviointi	24
6 Ohjelman viestintä	25
Osa II. Työkykyohjelman hakuopas	
7 Avustus Työkykyohjelman toimeenpanoon	26
8 Työkykyohjelma toteutetaan kunnissa ja kuntayhtymissä	27
9 Valtionavustuksen määrä ja käyttöaika	28
10 Valtionavustuksen hakeminen	29
11 Tukea hankkeiden valmisteluun ja toimeenpanoon	31
12 Valtionavustuksen myöntämisen edellytykset	32
12.1 Hakemuksen arviointikriteerit	32

13	Valtionavustushankkeen hakija ja hallinnoija	33
14	Valtionavustuksella katettavat kulut	34
	14.1 Yleiset periaatteet.....	34
15	Valtionavustuspäätös ja muutoksenhaku	35
16	Hankkeen ohjaus, seuranta, arviointi, viestintä ja valvonta	36
	16.1 Sopimus hankkeeseen osallistuvien kanssa.....	36
	16.2 Hankkeiden seuranta, arviointi ja viestintä.....	36
	16.3 Hankkeiden valvonta ja ohjaus.....	36
	16.4 Hankkeen kirjanpito.....	37
	16.5 Hankkeessa tapahtuvat muutokset.....	37
	16.6 Hankkeen tekijänoikeudet.....	37
17	Valtionavustuksen maksatus, selvitys valtionavustuksen käytöstä ja lopullisen valtionavustuksen määrittäminen	38
	17.1 Valtionavustuksen maksatus.....	38
	17.2 Selvitys valtionavustuksen käytöstä.....	38
	17.3 Lopullisen valtionavustuksen määrittäminen.....	38
18	Hankkeiden työskentely Innokylässä	40
	Liitteet	41

SAATTEEKSI

Työllisyyden parantuessa työllisyysasteen nosto 75 prosenttiin muuttuu haasteelliseksi. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen työllisyysastetavoitteen saavuttaminen edellyttää, että osatyökykyisten, vaikeasti työllistyvien, nuorten, ikääntyvien ja maahanmuuttajataustaisten osallistumista työmarkkinoille lisätään. Tarvitaan vaikuttavia toimia näiden ryhmien työllistämiseksi.

Hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan osatyökykyisille suunnattu työkykyohjelma, jolla helpotetaan heidän työllistymistään. Osana ohjelmaa käynnistetään kokeiluhankkeet vaikuttavien palveluiden ja toimintamallien käyttöön ottamiseksi. Työkykyohjelmalla tuetaan osatyökykyisten työttömien työllistymistä, ehkäistään työttömyyden pitkittymistä ja työkyvyttömyyttä ja lisätään heikossa työmarkkina-asemassa olevien työelämäosallisuutta.

Työkykyohjelma toteutetaan yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön (STM) ja työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) kesken. TEM:llä on päävastuu ohjelmasta. STM:ssä ohjelmaa toimeenpannaan hankkeissa, joille myönnetään valtionavustusta (kuvio 1).

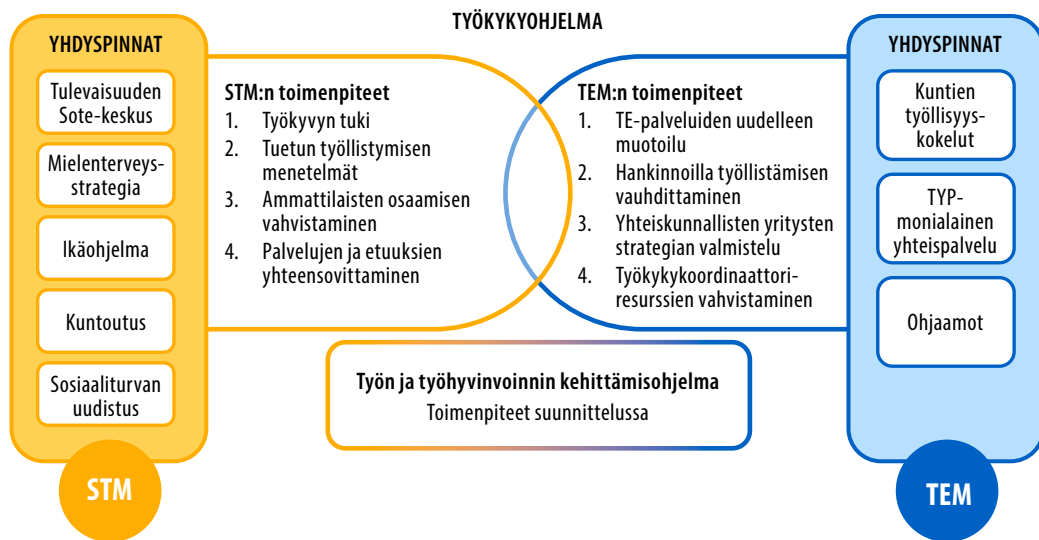
Työllisyysasteen nostaminen vaatii useita toimenpiteitä. Suurin potentiaali työllisyysasteen nostamisessa on niissä ryhmissä, joissa työllisyys on matalaa joko työttömyyden tai työmarkkinoiden ulkopuolelle jäämisen takia. Näitä ryhmiä ovat mm. osatyökykyiset työttömät, pitkäaikaistyöttömät ja vammaiset henkilöt. Hallituksen työllisyystavoitteen saavuttaminen edellyttää, että ihmiset voivat tehdä työtä omalla työkyvyllään, ja että työelämässä on valmiuksia työn mukauttamiseen ja työn joustoihin.

Työkyvyn tuen palvelujärjestelmä koostuu pääosin STM:n hallinnonalan sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluista. Siksi ohjelmalla on vahva yhteys Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaan, sote-rakenneuudistukseen ja sosiaaliturvan uudistamiseen.

Työkyvyn tukeminen on ollut monen edellisen hallituksen tavoitteena. Työttömien työkyvyn ja työllistymisen tukeen liittyviä palveluja on kehitetty hankkeina. Niissä kehittämistoiminta ei ole juurtunut osaksi olemassa olevaa palvelujärjestelmää.

Tässä julkaisussa kuvataan ne työkykyohjelman tavoitteet ja toimenpiteet, jotka ovat STM:n vastuulla (osa 1: Työkykyohjelma). Ohjelmassa käynnistettävien hankkeiden valtionavustushakuun ja hallintointiin on ohjeita osassa 2 (Työkykyohjelman hakuopas).

Kuvio 1. Työkykyohjelman yhdyspinnat



Ohjelmalla on tiivis yhteys Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaan, jonka tavoitteita ovat

- palvelujen yhdenvertainen saatavuus ja oikea-aikaisuus
- ehkäisevän ja ennakoivan työn painottaminen
- palvelujen laadun ja vaikuttavuuden parantaminen
- palvelujen monialaisuuden ja yhteentoimivuuden varmistaminen ja
- kustannusten nousun hillitseminen.

Tulevaisuuden sote-keskus-ohjelman osana toteutetaan sosiaalihuollon kehittämisohjelma ja kehitetään kuntoutusta kuntoutuskomitean esitysten pohjalta. Sosiaalihuollon kehittämisohjelman tarkoitus on varmistaa laadukkaiden sosiaalihuollon palveluiden saatavuus yhdenvertaisesti kaikkialla Suomessa. Kuntoutuskomitean esitykset painottavat asiakasohjausta ja nopeaa vaikuttamista työ- ja toimintakykyyn.

Työkykyohjelmasta rahoitettavat hankkeet kytetään tiiviisti Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman toimeenpanoon ja sote-rakenneuudistuksen valmisteluun alueilla. Lisätietoja valtion tuesta alueelliseen sote-valmisteluun löytyy osoitteesta

<https://soteuudistus.fi/valtionavustushaut>.

Myös sosiaaliturvauudistuksella on vahva kytkös Työkykyohjelmaan. Sosiaaliturvauudistuksen tavoitteena on nykyistä selkeämpi ja toimivampi järjestelmä, joka mahdollistaa työnteon ja sosiaaliturvan yhteensovittamisen muuttuvissa elämäntilanteissa. Työkykyohjelmalla on lisäksi kytkös mielenterveysstrategiaan, poikkihallinnolliseen ikäohjelmaan ja tiedolla johtamisen, ohjauksen ja valvonnan toimeenpano-ohjelmaan (Toivo).

TEM:n hallinnonalan kehittämistoimista työkykyohjelman yhteys kuntien työllisyyskokeiluihin on selkeä. Työllisyyskokeilut käynnistyvät syksyllä 2020. Niihin ohjataan työttömät ja työvoimapalveluissa olevat työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan. Kokeilukunnat vastaavat näiden asiakasryhmien julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden (TE-palveluiden) tarjoamisesta. Työkykyohjelmalla on yhdyspintoja myös ohjaamoihin ja monialaisiin yhteispalveluihin (TYP), jossa toimijoina ovat TE-toimistot, kunnat ja Kela.

Osa I. Työkykyohjelma

1 Miksi työttömien työ- ja toimintakyvyn tukea on vahvistettava?

Työelämässä mukana oleminen ja työn tekeminen lisäävät ihmisen terveyttä. Työttömillä on muita enemmän pitkäaikaissairauksia ja he kokevat terveydentilansa työssä käyviä heikommaksi. Työttömillä työkyvyttömyyden riski kasvaa merkittävästi jo kuuden kuukauden työttömyyden jälkeen, joten työllistymistä edistävät toimenpiteet pitäisi aloittaa mahdollisimman nopeasti.

On arvioitu, että työttömistä noin 30–40 % on pitkäaikaistyöttömiä, joista noin 50 % on osatyökykyisiä. Lisäksi arvioidaan, että työkyvyttömistä työttömistä noin viidenneksen työkykyä voitaisiin kohentaa hoidolla, kuntoutuksella ja työelämän joustoilla. Suurimmat työkykyä heikentävät sairausryhmät ovat mielenterveydenhäiriöt, tuki- ja liikuntaelinsairaudet ja päihdeongelmat. Polku pitkäaikaistyöttömyyteen alkaa usein nuorena koulutuksen päätyttyä, ja siihen yhdistyy usein hoitamattomia sairauksia ja vammoja.

Työttömillä on työssä käyviä huonommat mahdollisuudet saada työkykyä edistäviä palveluita. Osa työttömistä on tilanteessa, jossa heidän työkyvyn tuen, hoidon ja kuntoutuksen tarvettaan ei ole tunnustettu, eivätkä he ole päässeet tarvitsemiinsa palveluihin ja oikean etuuden piiriin. Heidän mahdollisuutensa saada terveydenhuollon palveluita ovat usein huonommat kuin työssä käyvien. Lisäksi heille on työssä käyvää väestöä vähemmän tarjolla ennaltaehkäisevää terveydenhoitoa. Ongelmat vaikeutuvat ja kasautuvat, kun niitä ei tunnusteta riittävän varhain.

Työelämän ulkopuolella oleville kohdistettu THL:n valtakunnallinen kyselytutkimus (2018) osoitti kohderyhmän olevan monin tavoin vaikeassa asemassa. Suurin osa kyselytutkimukseen osallistujista kertoi riittämättömästä toimeentulosta ja taloudellisista haasteista. Samoin useimpien taloudellinen tilanne oli epävarma, eivätkä he tunteneet voivansa suunnitella tulevaisuuttaan. Perustarpeiden tyydyttäminen koettiin usein haastavaksi ja köyhyyden kokemukset olivat yleisiä. Yli puolet vastaajista koki terveytensä heikoksi, ja kahdella kolmesta oli jokin pitkäaikainen terveydellinen ongelma. Myös merkittävä psyykinen kuormitus oli yleistä. Lisäksi neljännes vastaajista koki itsensä yksinäiseksi. Elämänlaatu koettiin yleisesti heikoksi. Nämä kokemukset olivat kohderyhmällä kahdesta neljään kertaa yleisempiä kuin koko Suomen väestöllä.

Työkykyohjelmassa painopistettä siirretään työkyvyttömyyden tarkastelusta olemassa olevan työ- ja toimintakyvyn vahvistamiseen ja työllistymisen edistämiseen. Lähtökohtana on, että jokainen on työkykyinen johonkin työhön, jos se suunnitellaan hänen tarpeidensa mukaan ja annetaan riittävä tuki. Työttömän näkökulmasta hänen olemassa olevan työkykynsä käyttäminen merkityksellisellä tavalla on sekä inhimillistä että taloudellisesti kannattavaa. Työ antaa taloudellista turvaa, luo tulevaisuudenuskoa ja on yksilöille yksi merkittävimmistä hyvinvoinnin lähteistä. Työkykyohjelmassa käytettyjä käsitteitä kuvataan liitteessä (liite1).

1.1 Osatyökykyisten työttömien työvoimapotentiali

Suomessa työkäisen väestön määrä on kääntynyt laskuun. Jotta tulevina vuosina kansantalouden kokonaistyöpanos voisi kasvaa, on yhä useamman työkäisen kuuluttava työlliseen työvoimaan. Edellisellä vaalikaudella noin 140 000 suomalaista työllistyi ja työllisyysaste nousi yli 72 prosentin. Myös osatyökykyisten työttömien määrässä nähtiin vastaavana aikana merkittävä positiivinen käänne. Osatyökykyiset työttömät muodostavat mittavan hyödyntämättömän työvoimapotentialin, joka on Työeläkeyhtiö Ilmarisen mukaan 1,3 miljardia euroa vuodessa.

Osatyökykyisten työllistymiseen on panostettava. On runsaasti osatyökykyisiä henkilöitä, jotka voisivat työllistyä. Heidän työllistymisensä on tällä hetkellä kuitenkin heikkoa. Mitä korkeampi on yhteiskunnan työllisyystavoite, sitä merkittävämpää on toimintakyvyn tukeminen ja sosiaalityön rooli.

1.2 Tuettu työllistyminen

Työllistymisen tukea on riittämättömästi tarjolla osatyökykyisille työttömille ja tuen menetelmät vaihtelevat. Työ- ja elinkeinohallinnon palvelut eivät ole kaikille työttömille riittäviä, vaan he tarvitsevat yksilöllisempää ja pitkäkestoisempaa tukea työllistyäkseen. Työeläkelaitosten ja Kansaneläkelaitoksen järjestämään ammatilliseen kuntoutukseen taas eivät kaikki siitä hyötyvät ole oikeutettuja. Sosiaalihuollossa ei myöskään riittävästi tueta osatyökykyisiä työttömiä ilmoittautumaan työnhakijoiksi tai hyödyntämään TE-palveluita tai Kelan ammatillista kuntoutusta.

Tuetun työllistymisen työhönvalmennuksessa lähtökohtana on työn nopea etsiminen avoimilta työmarkkinoilta, eikä toiminnalla tähdätä esimerkiksi henkilön sijoittamiseen työharjoittelu-, työkokeilu- tai ns. suojatyöpaikkaan, mikä on ollut yleistä suomalaisessa

työhönvalmennustoiminnassa. Menetelmän käyttöä pitäisi lisätä Suomessa osana osatyökykyisten työttömien työllistymistä tukevia palveluita.

Osatyökykyisiä työttömiä on erityisesti seuraavissa sosiaalihuollon palveluissa: vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta, vammaisten henkilöiden työtoiminta, kehitysvammaisten työtoiminta ja työhönvalmennus sekä kuntouttava työtoiminta. Osatyökykyisiä työttömiä löytyy lisäksi sosiaalisesta kuntoutuksesta ja mielenterveys- ja päihdepalveluista.

YK:n vammaissopimus korostaa vammaisten henkilöiden oikeutta tehdä työtä yhdenvertaisesti muiden kanssa ja ansaita elantonsa palkkatyöllä. Yhteiskunnan pitää edistää vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia työllistyä ja edetä urallaan. Vammaisia henkilöitä täytyy auttaa työn etsimisessä ja saamisessa sekä tarvittaessa työhön paluussa. Vammaisia henkilöitä on työllistettävä julkisella sektorilla sekä tukea yksityiselle sektorille työllistymisessä.

2 Työkykyohjelman tavoitteet

Työkykyohjelman tavoitteena on saada yksilöiden olemassa oleva työkyky käyttöön tukemalla työ- ja toimintakykyä ja työllistymistä sekä ehkäisemällä työkyvyttömyyttä. Toimintakyky tarkoittaa ihmisen fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia edellytyksiä selviytyä hänelle itselleen merkityksellisistä ja välttämättömistä jokapäiväisen elämän toiminnoista siinä ympäristössä, jossa hän elää. Työkyky tarkoittaa toimintakyvyn ja ammattitaidon muodostamaa kokonaisuutta suhteessa työn vaatimuksiin.

Työkykyohjelman toimenpiteet kohdistuvat niin TEM:n kuin STM:n hallinnon alalle. Toimenpiteet muodostavat työkyvyn ja työllistymisen tuen ja edistämisen kokonaisuuden niin, että eri hallinnon alan palveluista muodostuu yhtenäinen palveluprosessi. Työkykyohjelmassa hyödynnetään aiempien kehittämisohjelmien työtä (mm. Osatyökykyisille tie työelämään – OTE-kärkihanke).

STM:n hallinnonalan työkykyohjelman tavoitteena on:

1. Lisätä osatyökykyisten työttömien työllistymisen edellytyksiä, työ- ja toimintakykyä ja yhteiskunnallista osallisuutta.
2. Luoda monialainen palvelukokonaisuus, jossa osatyökykyisten työttömien työkyvyn tuen tarve tunnistetaan ja jossa palvelut ja palvelupolut toimivat asiakaslähtöisesti.
3. Kehittää ammattilaisten osaamista siten, että he tuntevat työkyvyn tuen palvelukokonaisuuden ja osaavat hyödyntää sitä asiakkaan parhaaksi.
4. Tuottaa tietoa osatyökykyisten työttömien palveluiden ja etuuksien yhteensovittamiseksi sekä lainsäädännön kehittämisen tueksi.

STM tukee työkykyohjelman tavoitteiden mukaisen toiminnan kehittämistä ja toimeenpanoa myöntämällä valtionavustusta hankkeille, jotka voivat olla kunnan tai kuntayhtymän toteuttamia. Toteuttajina voi olla myös useampi taho yhdessä. Valtionavustuksen hakuohjeet kuvataan tämän julkaisun 2. osassa. Valtionavustuksella tuettavat toimenpidekokonaisuudet ovat

1. työkyvyn tuki osaksi tulevaisuuden sosiaali- ja terveystieteiden keskeistä
2. tuetun työllistymisen menetelmät.

Työkyvyn tuki osaksi tulevaisuuden sosiaali- ja terveystieteiden keskeistä -toimenpidekokonaisuuden tavoitteena on

1. tunnistaa sosiaali- ja terveystieteiden keskeisissä työttömien asiakkaiden työkyvyn tuen tarpeet
2. rakentaa asiakkaiden tarpeisiin vastaava työkyvyn tuen palvelukokonaisuus
3. varmistaa yksilölliset palvelupolut ja palvelujen saanti
4. vahvistaa ammattilaisten työkyvyn tuen osaamista.

Toimenpidekokonaisuuden kohderyhminä ovat TE-toimiston asiakkaina olevat työttömät työnhakijat sekä ilman työtä olevat työkäiset, jotka eivät ole työnhakijoina TE-toimistossa.

Tuetun työllistymisen menetelmät -toimenpidekokonaisuuden tavoitteena on

1. vahvistaa ja selkeyttää työllistymistä tukevaa sosiaalihuollon palvelupolkua
2. ottaa käyttöön laatuksiteereihin perustuva tuetun työllistymisen työhönvalmennus ja arvioida sen toimeenpanoa, soveltuvuutta ja vaikuttavuutta.
3. vahvistaa ammattilaisten tuetun työllistymisen menetelmien osaamista.

Toimenpidekokonaisuuden kohderyhminä ovat

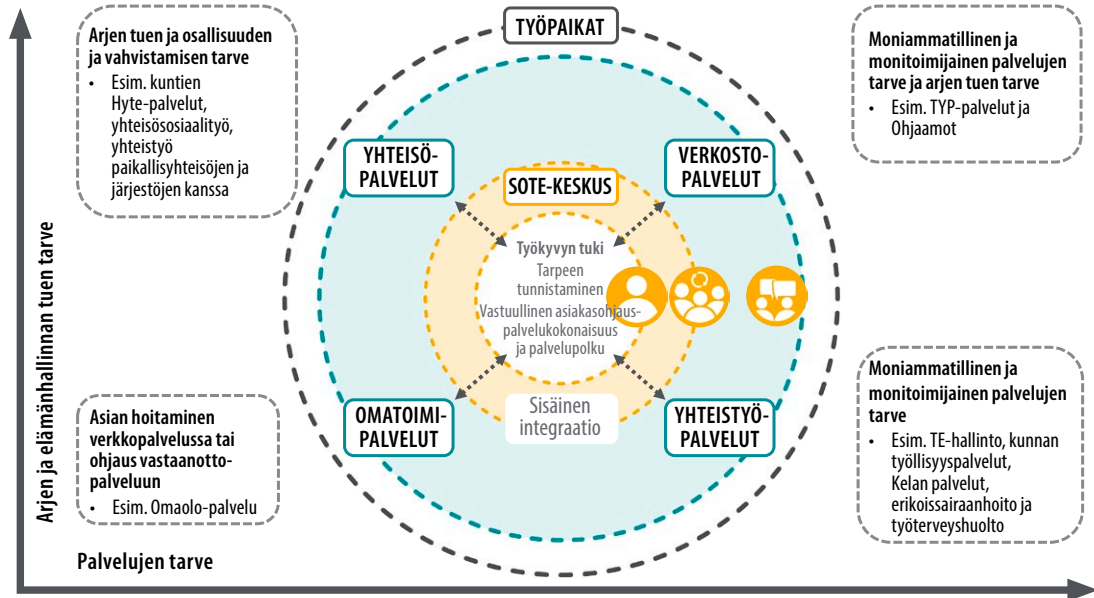
- kuntouttavassa työtoiminnassa olevat asiakkaat (laki kuntouttavasta työtoiminnasta 189/2001)
- vammaiset asiakkaat: sosiaalihuoltolain työllistymistä tukevan toiminnan (sosiaalihuoltolaki 710/1982, 27 d) ja työtoiminnan (sosiaalihuoltolaki 710/1982, 27 e §), kehitysvammalain (519/1977) mukaisen työtoiminnan ja työhönvalmennuksen asiakkaat
- sosiaalihuollon mielenterveys- ja päihdetyön asiakkaat.

3 Toimenpidekokonaisuudet

3.1 Työkyvyn tuki osaksi tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusta

Sosiaali- ja terveyskeskuksen työkyvyn tuen tavoitteena on, että työttömien asiakkaiden työ- ja toimintakyvyn tarve tunnustetaan aiempaa paremmin ja heitä autetaan kohti työelämää. Työkyvyn tuki tarkoittaa asiakasryhmäkohtaista palvelukokonaisuutta ja yksilöllistä palvelupolkua, jotka vahvistavat asiakkaan työ- ja toimintakykyä ja työllistymisen edellytyksiä. Toiminnan periaatteita ovat asiakaslähtöisyys ja asiakasosallisuus. Tämä tarkoittaa asiakkaan mahdollisuutta osallistua oman palvelunsa lisäksi työkyvyn tuen palvelukokonaisuuden kehittämiseen, tuottamiseen ja arviointiin.

Työkyvyn tuen palvelukokonaisuus edellyttää uudenlaista sosiaali- ja terveyskeskuksen sisäisten ja muiden palvelujen integraatiota, kumppanuuksia ja verkostomaista hallintaa. Sosiaali- ja terveyskeskuksessa integroitavia palveluja ovat esimerkiksi sosiaalipalvelut, terveyspalvelut, mielenterveys- ja päihdepalvelut, kuntoutus ja ehkäisevät palvelut. Palvelukokonaisuudessa ne on integroitava erityistason sosiaali- ja terveyspalveluiden, työterveyshuollon ja muiden viranomaistahojen ja hallintokuntien palvelujen kanssa, joista keskeisimpiä ovat TE-hallinnon ja kunnan työllisyyspalvelut, työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP), Kansaneläkelaitos (KELA) palvelut ja kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE). Asiakkaiden tuen ja palvelujen tarpeiden pohjalta palvelukokonaisuus jäsentyy yhteistyöpalveluihin, verkostopalveluihin, yhteisöpalveluihin ja omatoimipalveluihin (kuviot 2). Sosiaali- ja terveyskeskuksen työkyvyn tuki on asiakkaan tarpeiden tunnistamista ja palvelupolun luomista hänen kanssaan.



Kuvio 2. Työkyvyn tuki osaksi sosiaali- ja terveyskeskusta

Sosiaali- ja terveyskeskuksen työkyvyn tuki tarkoittaa, että sosiaali- ja terveyskeskuksessa on

- moniammatillinen työkyvyn tuen tiimi ja asiakasvastaavamalli
- yhteensovitettu palvelukokonaisuus (asiakasryhmä)
- suunnitelmalliset ja koordinoitunut palvelupolut (yksilöllinen)
- asiakasosallisuuden menetelmät
- työkyvyn tuen mallinnus, joka on julkaistu Innokylässä.

Palvelutoiminnassa tulee toteutua

- työttömien työkyvyn tuen tarpeen aktiivinen tunnistaminen
- asiakkuus matalalla kynnyksellä ilman lähetettä
- vastuullinen asiakasohjaus asiakkuuden päättymiseen asti
- palvelutarpeen arviointi
- palvelujen saannin varmistaminen.

Sosiaali- ja terveyskeskuksen työkyvyn tuessa

- asiakas voi hakeutua tuen piiriin omatoimisesti tai ohjattuna muista sosiaali- ja terveyspalveluista, yhteistyö-, verkosto- tai yhteisöpalveluista
- tuen tarpeen tunnistamisen ote on aktiivinen ja kattaa sosiaali- ja terveyskeskuksen uudet ja palvelujen piirissä jo olevat asiakkaat ja palvelujen ulkopuolella olevat työttömät henkilöt
- resurssina toimiva tiimi voi olla kiinteä tai verkostomainen. Siihen kuuluvat sosiaalityöntekijä, lääkäri (jolla työkyvyn arvioinnin osaaminen), terveydenhoitaja ja muita ammattilaisia tai asiantuntijoita (esim. työkykykoordinaattori, työhönvalmentaja)
- tehdään jalkautuvaa lähipalvelua ja hyödynnetään osallistavia menetelmiä ja etsivää sosiaalityötä
- asiakasvastaavamallin vastuuhenkilöksi nimetään asiakkaan tilanteen kannalta sopivin henkilö tiimistä tai muista palveluista. Sosiaalipalvelujen asiakkaan asiakasvastaavana toimii sosiaalihuollon ammattilainen (SHL 42 § omatyöntekijä), jolle työkyvyn tuen tiimi tarjoaa työparin
- asiakasvastaava vastaa asiakasohjauksesta, palvelujen järjestämisestä ja koordinoimisesta myös sosiaali- ja terveyskeskuksen yhteistyö-, verkosto- ja yhteisöpalvelujen osalta
- työ- ja toimintakyvyn arvioimisessa käytetään terveys- ja hyvinvointimittareita, joita on kehitetty työ- ja toimintakyvyn tunnistamiseen
- asiakkaan palvelutarve arvioidaan sosiaali- ja terveyskeskuksessa (esim. työttömien terveystarkastus TervHL 13 §, palvelutarpeen arviointi SHL 36 §) ja tarvittaessa erityistasolla
- arviointi tehdään asiakkaan kannalta sopivassa vaiheessa palvelupolkua yhtenäisen rakenteistetun tietosisällön mukaisesti (kansallisen kehittämistyön alla)
- asiakkaan kanssa tehtävä työkyvyn tuen suunnitelma yhteensovitetaan asiakkaan muihin suunnitelmiin, kuten asiakassuunnitelmaan (SHL 39 §), terveys-, hoito- ja kuntoutussuunnitelmaan (Potilaslaki 4 a §, Päihdehuoltoasetus 2 §) ja aktivointisuunnitelmaan (KUTY-laki 8 §)
- varmistetaan, että asiakas saa yhteen sovitettua työkyvyn tuen ja työllistymisen tuen palvelut (esim. TervHL 32 § - 33 §, SHL 41 §, Työvoima- ja yrityspalvelulaki 4 §)
- varmistetaan asiakasosallisuus käyttämällä osallistumisen mahdollistavia keinoja, kuten keskustelutilaisuuksia, asiakasraateja, yhteiskehittämistä ja koulutettuja kokemusosaajia
- varmistetaan henkilöstön työkyvyn tuen osaaminen.

3.2 Tuetun työllistymisen menetelmät

Sosiaalihuollon palvelupolun vahvistaminen

Palvelupolun vahvistamisen tavoitteena on, että palveluissa asiakkaina olevat osatyökykyiset henkilöt etenevät työllistymispolullaan nykyistä paremmin. Tämä edellyttää sosiaalihuollon palvelupolun selkeyttämistä ja yhteensovittamista TE-palveluiden, Kelan palveluiden ja kunnan työllisyyspalveluiden kanssa. Sosiaalihuollon palveluissa on nykyistä enemmän panostettava toimiin, joilla edistetään asiakkaiden työllistymistä. Näitä keinoja ovat esimerkiksi nyt alikäytössä oleva sosiaalihuoltolain mukainen vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta (ml. työsuhteinen työ) ja tuetun työllistymisen työhönvalmennus.

Palvelupolun rakentamisessa on huomioitava yhdyspinnat TE-palveluiden ja Kelan kuntoutuspalveluiden kanssa päällekkäisen toiminnan välttämiseksi. Siksi on tärkeää luoda rakenteet ja toimintamallit, joilla asiakkaat ohjautuvat oikeisiin palveluihin. Lisäksi tärkeää on sopia työnantajayhteistyön toteuttamisesta TE-toimiston, kunnan työllisyyspalvelujen ja sosiaalihuollon kesken.

Selvityshenkilö Jaana Paanetoja esitti sosiaali- ja terveysministeriön tilaamassa selvityksessä (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019:20), että vammaisten henkilöiden sosiaalihuollon palvelupolkua vahvistetaan TE-hallinnon palvelujen rinnalla. Sosiaali- ja TE-palvelut eivät saa olla toisiaan pois sulkevia. Selvityksessä korostetaan monialaisen yhteistyön merkitystä arvioitaessa asiakkaalle sopivia palveluja. Työllistyminen saattaa usean vammaisen kohdalla olla osa-aikaista, jolloin on tarpeen mahdollistaa avointen työmarkkinoiden työn ja sosiaalipalvelun yhdistäminen.

Paanetoja esitti, että avotyötoiminta olisi jatkossa järjestettävä pääosin ns. alihankintamallilla. Mallissa järjestäjä myy asiakkaalle (avointen työmarkkinoiden työnantaja) työtoimintaan osallistuvien ja heidän työnjohtajiensa panoksen. Kysymys on alihankinnasta, jossa järjestäjä vastaa työn johdosta. Järjestäjä valitsee toimintaan osallistuvat henkilöt, jotka voivat vaihtua. Asiakas maksaa palvelusta sovitun korvauksen järjestäjälle, joka suorittaa korvauksen omille, työtoimintaan osallistuville asiakkaille. Malli mahdollistaa esim. erilaisten job centereiden perustamisen. Tavoitteena ei kuitenkaan ole saada avointen työmarkkinoiden työtehtäviä avotyötoiminnan piiriin, eikä avointen työmarkkinoiden työn teettäminen entistä laajemmin ei-työsuhteisena työnä, vaan mahdollistaa nykyistä useamman vammaisen henkilön osallistuminen työ- ja toimintakeskuksen ulkopuoliseen toimintaan. Alihankintamallia voitaisiin käyttää myös silloin, kun vammaisille henkilöille järjestetään työsuhteista työtä sosiaalipalveluna.

Palvelupolun vahvistaminen tarkoittaa:

- Työhön sijoittumista edistävien toimien käytön lisäämistä sosiaalihuollossa.
 - Sosiaalihuoltolain mukainen vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta, ml. työsuhteinen työ.
 - Laatukriteereihin perustuva tuetun työllistymisen työhönvalmennus.
- Sosiaalihuollon palvelupolun selkeyttämistä ja mallintamista ja yhteensovittamista TE-palveluiden ja Kelan kuntoutuspalveluiden kanssa. Kehittämistyön kuvaukset ja mallit viedään Innokylään.
- Palvelutarpeen arvioinnin ja palveluohjauksen sekä omatyöntekijän tehtävän toteuttamista ja mallintamista osana sosiaalihuollon palvelupolkua.
- Sosiaalihuollon, Kelan, TE-palvelujen, kunnan työllisyyspalvelujen, työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun ja ohjaamojen yhdyspinnan ja työnjaon selkeyttämistä ja mallintamista, yhteistyöstä ja sen rakenteista sopimista.
- Selvityshenkilön esittämän alihankintamallin mallinnusta ja pilotointia vammaisten ja kehitysvammaisten työtoiminnassa (ml. avotyötoiminta) ja sosiaalipalveluna järjestettävässä työsuhteisessa työssä. Kehittämistyön kuvaukset ja mallit viedään Innokylään.
- Asiakkaiden osallistumisen ja vaikuttamisen menetelmien käyttöön ottoa palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä.
- Asiakkaiden ja ammattilaisten tiedonkeruiden toteuttamista arviointia varten.
- Toiminnan jatkuvuuden varmistamista.

Laatukriteereihin perustuvan tuetun työllistymisen työhönvalmennuksen pilotoiminen

Tuettu työllistyminen tarkoittaa työnhakijan työllistymistä normaaliin palkkatyöhön avoimille työmarkkinoille henkilökohtaisen tuen (työhönvalmentajan) avulla. Tuetun työllistymisen työhönvalmennusprosessi rakentuu viidestä vaiheesta: palveluun hakeutumisesta (sopiminen asiakkaan kanssa), osaamisen kartoittamisesta (ammattillinen profilointi), työn nopeasta etsinnästä, työskentelystä työnantajan kanssa (sopiminen työnantajan kanssa) ja työsuhteen ylläpitämisen tuesta. Valmennus ja kuntoutus tapahtuvat pääasiassa työssä ja työpaikalla.

Työhönvalmennuksen lähtökohtia ovat työnhakijan omat toiveet työllistymisestä ja työn sisällöstä, osaaminen ja taidot. Tavoitteena on sellaisen työpaikan ja työtehtävän löytäminen, joka vastaa henkilön tavoitteita, voimavaroja, työkykyä ja terveydentilaa. Työhönvalmennuksessa huomioidaan myös työn, työpaikan ja työyhteisön tarpeet ja vaatimukset.

Laatukriteereihin perustuvasta tuetusta työhönvalmennuksesta (kuvio 3) on kuvaus ohjelman liitteessä (liite 2).



Kuvio 3. Laatuksiteereihin perustuva tuetun työllistymisen työhönvalmennus.

Hankkeissa tulee

- pilotoida laatuksiteereihin perustuvaa työhönvalmennusta
- varmistaa mallin käyttöönotto ja toiminnan jatkuvuus
- kerätä tietoa palvelun laadusta ja vaikutuksista asiakkailta ja ammattilaisilta
- osallistua vaikuttavuuden arviointiin
- tukea mallin valtakunnallista käyttöönottoa.

Ammattilaisten tuetun työllistymisen osaamisen vahvistaminen

Hankkeissa tulee

- varmistaa, että tuetun työllistymisen menetelmien juurtumisen kannalta oleelliset henkilöt hankkeissa osallistuvat ohjelman järjestämiin koulutuksiin ja työpajoihin (ml. osallistuminen laatuksiteereihin perustuvan tuetun työllistymisen työhönvalmennusta koskevaan menetelmäkoulutukseen)
- järjestää hankkeeseen rekrytoitaville / hankkeessa toimiville työhönvalmentajille mahdollisuus tarvittaessa suorittaa työvalmennukseen suuntautuva Kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalvelujen erikoisammattitutkinto tai sen osia hankkeen aikana ja varata talousarviossa riittävät resurssit opintojen suorittamiseen, ml. esimerkiksi matkakulut
- edistää sote-keskuksen ammattilaisten mahdollisuuksia kehittää omaa tuettuun työllistymiseen liittyvää osaamistaan.

4 Ohjelman toimeenpano-organisaatio STM:ssä

STM:n johtoryhmä toimii työkykyohjelman ohjausryhmänä. Ohjausryhmä päättää työkykyohjelman linjauksista ja valmistelusta. Ohjausryhmän alaisuuteen perustetaan tarvittavat työkykyohjelman toimeenpanosta ja ohjauksesta vastaavat ryhmät.

4.1 THL ja TTL tukevat ohjelman toimeenpanoa

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) vastaa työkykyohjelman operatiivisesta toimeenpanosta. Työterveyslaitos (TTL) vastaa asiantuntijuusalueensa puitteissa työkyvyn tukeen liittyvästä mallintamisesta. THL ja TTL osallistuvat myös hankevalmistelun ja hankkeiden tukeen ja valtionavustushankkeiden arviointiin.

THL perustaa koordinaatioryhmän ja koordinoi yhteistyössä TTL:n kanssa hankkeita. Koordinaatioryhmä ylläpitää ohjelman tilannekuvaa ja raportoi hankkeiden seurannasta ministeriölle.

THL ja TTL tekevät kansallista kehittämistyötä:

- mallintavat ja ohjeistavat työkyvyn tuen palvelukokonaisuuden tulevaisuuden sotekeskukseen
- mallintavat ja ohjeistavat tuetun työllistymisen menetelmät
- mallintavat ja ohjeistavat ammattilaisten osaamisen vahvistamisen.

THL ja TTL toteuttavat työkykyohjelman arviointitutkimuksen. THL suunnittelee ja toteuttaa viestintää ja tukee sidosryhmäyhteistyötä yhteistyössä TTL:n kanssa. THL koordinoi hankeviestintää ja raportoi viestinnästä ministeriölle osana toimintaraporttia.

5 Ohjelman seuranta ja arviointi

Työkykyohjelman tavoitteiden toteutumista seurataan arviointitutkimuksella. Tutkimuksessa arvioidaan osatyökykyisten työttömien työllistymisen edellytysten, työ- ja toimintakyvyn ja toimeentulon muutoksia, kehitettyjen palvelukokonaisuuksien ja palvelupolkujen toimivuutta sekä ammattilaisten osaamisen kehittymistä.

Arviointitutkimus sisältää sekä prosessi- että vaikutusarviointia. Arviointi toteutetaan monimenetelmällisesti hyödyntäen sekä laadullisia että määrällisiä tutkimusaineistoja ja -menetelmiä. Aineistona käytetään mm. asiakkaiden, ammattilaisten, järjestäjätahojen ja työnantajien haastatteluja ja heille suunnattuja kyselyjä, hankkeissa kerättyä seuranta-aineistoa ja muuta hankemateriaalia sekä asiakkaita koskevaa rekisteridataa. Arviointitutkimuksen toteutus tarkentuu molempien projektien osalta hankkeiden valinnan jälkeen.

Arviointitutkimuksen käytännön toteutuksen suunnittelevat THL ja TTL tiiviissä yhteistyössä hankkeiden kanssa. THL ja TTL tukevat arviointiaineiston keruuta hankkeissa.

Hankkeilla on osana rahoitusta velvoite seuraaviin arviointiin liittyviin tehtäviin:

- Hankkeessa tulee olla nimetty henkilö, joka vastaa arviointiin liittyvien tehtävien koordinoinnista THL:n ja TTL:n sekä hankkeen välillä.
- Hankkeessa on resurssit ja valmius hankkeeseen osallistuvien osatyökykyisten työttömien asiakasprosessien seurantaan myöhemmin sovittavalla tavalla. Tämä tarkoittaa mm. yhtenäistä alku-, väli- ja lopputilanteen kartoitusta, asiakkaiden ohjausten ja palvelupolkujen seurantaan sekä asiakassuostumuksista (seuranta- ja rekisteridata) huolehtimista.
- Hankkeen järjestäjätaho ja mukana olevat ammattilaiset osallistuvat arviointiin liittyvään valmisteluun ja yhteistyöhön sekä THL:n ja TTL:n tekemiin haastatteluihin ja kyselyihin myöhemmin sovittavilla tavoilla. Aineistoa kerätään hankkeen alkaessa sekä väli- ja loppuarviointia varten.
- Hanke auttaa THL:ta ja TTL:ta tavoittamaan hankkeessa mukana olevia asiakkaita, työnantajia ja muita mahdollisia toimijoita arvioinnin haastatteluja/ kyselyjä varten.
- Hanke tekee itsearviointia hankkeen etenemisestä myöhemmin sovittavalla tavalla.

Arviointitutkimukseen sisältyvällä rekisteritutkimuksella kerätään tietoa hankkeisiin osallistuvien osatyökykyisten työttömien siirtymistä palveluissa ja etuuksissa sekä näitä siirtymiä edistävästä ja estävästä tekijöistä. Tuloksena saadaan tietoa, jota voidaan hyödyntää sosiaaliturvauudistuksessa.

THL ja TTL raportoivat arviointitulokset STM:lle yhdessä sovittavalla tavalla.

6 Ohjelman viestintä

Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa ohjelman viestinnästä yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Työterveyslaitoksen kanssa. Alueelliset toimijat vastaavat viestinnästä omalta osaltaan. Alueellisten toimijoiden viestinnällisestä tuesta vastaavat THL ja TTL oman asiantuntija-alueen osalta.

Viestintä on olennainen osa koko Työkykyohjelman onnistumista.

- STM vastaa strategisesta viestinnästä sekä ministeriön toimialaan kuuluvasta viestinnästä, mm. lainsäädäntöviestinnästä sekä muusta päätösviestinnästä. THL ja TTL vastaavat kaikesta muusta viestinnästä niiden linjausten perusteella, jotka STM, THL ja TTL yhdessä asettavat. THL:n ja TTL:n on asettava riittävät resurssit näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.
- Alueiden viestintätoimijat vastaavat aluetason yleisestä viestinnästä, sen suunnittelusta ja resursoinnista.

Viestintä

- tukee luottamuksellisen ja vuorovaikutteisen yhteistyön rakentumista ohjelman ja alueiden kanssa
- tukee ohjelman tavoitteiden toteutumista laadukkaalla ja kohderyhmälähtöisellä viestinnällä
- varmistaa, että ohjelman eri osapuolten saatavilla on ajanmukainen ja olennainen tieto ohjelman tavoitteista, toteuttamisesta ja viestintäaineistoista
- varmistaa viestinnän keinoin, että eri sidosryhmät saavat selkeän käsityksen ohjelman tavoitteista ja keinoista niihin pääsemiseksi.

Viestinnän lähtökohtia ovat avoimuus, luotettavuus, yhteistyön korostaminen ja vuorovaikutteinen tapa toimia.

Viestintää suunnitellaan ja toteutetaan ohjelman eri vaiheissa eri tavoin. Alkuvaiheessa tarvitaan paljon ohjelman sisäistä vuorovaikutusta ja tavoitekeskustelua sekä vuoropuhelua eri sidosryhmien kanssa. Matkan varrella keskitytään tekemistä tukevaan viestintään ja kertomaan sidosryhmille miten edetään, mitä on jo saatu aikaan ja peilataan näitä sidosryhmien odotuksiin. Loppuvaiheessa keskitytään aikaansaannoksiin ja tulosten viestintään sekä raportointiin. Jokainen vaihe tarvitsee erilaisia keinoja ja kanavia ja sisältöä.

Osa II. Työkykyohjelman hakuopas

7 Avustus Työkykyohjelman toimeenpanoon

Työkykyohjelman tarkoituksena on tukea kuntia ja kuntayhtymiä valmistelemaan ja ottamaan käyttöön työkyvyn tuen ja tuetun työllistymisen menetelmiä sosiaali- ja terveydenhuollossa. STM myöntää kunnille ja kuntayhtymille valtionavustuksia tämän toteuttamiseksi.

Tässä hakuoppaassa kerrotaan Työkykyohjelman mukaisesti myönnettävän valtionavustuksen käyttötarkoituksesta sekä periaatteista ja käytännöistä, joita noudatetaan avustusten hakemisessa ja myöntämisessä. Oppaan tarkoituksena on auttaa hakijoita hankkeiden suunnittelussa. Hankkeiden hallinnoinnissa, toteuttamisessa, arvioinnissa ja raportoinnissa noudatettavien käytäntöjen osalta avustuspäätös on ensisijainen.

Valtionavustusta ei saa käyttää toimiin, joilla toteutetaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisia valtionosuustehtäviä, mikäli nämä toimet eivät liity välittömästi hankkeen kokeilu- ja kehittämistyöhön.

Valtionavustus jaetaan kunnille ja kuntayhtymille tämän ohjelman linjausten mukaiseen toimintaan ja valtionavustusasetuksessa (13/2020) määritellyin kriteerein. Kyseessä on kolmivuotinen siirtomääräraha. Valtionavustusta haetaan Työkykyohjelman mukaiseen kehittämistyöhön kerralla kolmeksi vuodeksi eli vuosille 2020–2022. Tämän lisäksi STM voi mahdollisesti myöntää täydentäviä avustuksia.

8 Työkykyohjelma toteutetaan kunnissa ja kuntayhtymissä

Työkykyohjelman linjaukset, joiden mukaan valtionavustukset kohdennetaan eri käyttötarkoituksiin, ovat julkaisun ensimmäisessä eli Ohjelmaosiossa. Valtionavustuksen ehdoista säädetään valtioneuvoston asetuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeiden valtionavustuksista vuosina 2020–2023 (13/2020). Lisäksi noudatetaan valtionavustuslain säännöksiä (688/2001).

9 Valtionavustuksen määrä ja käyttöaika

Työkykyohjelman mukaisiin valtionavustuksiin varattu kokonaisuomäärä perustuu valtion talousarvioon. Hankkeiden avustusten enimmäiseuromäärät määrittyvät vuosittain STM:n vahvistaman enimmäismäärän pohjalta. Työkykyohjelman hankkeille jaettavissa oleva enimmäismäärä on yhteensä 12 miljoonaa euroa.

Työkykyohjelman mukaisiin valtionavustuksiin varattu kokonaisuomäärä perustuu valtion talousarvioon. Hankehakemus tulee tehdä koko hankkeen kestolle. STM vahvistaa vuosille 2021-2022 myönnetyn avustuksen sen pohjalta, vahvistaako eduskunta ohjelman määrärahan tuleville vuosille. Tämän vuoksi valtionavustus myönnetään vuosille 2021 ja 2022 ehdollisena. Avustuksen käyttöaika määritellään avustuspäätöksessä.

Valtionavustuksella voi kattaa enintään 80 prosenttia hankkeen valtionavustuksella katettavaksi hyväksyttävistä kustannuksista. Mikäli hankkeelle aiotaan hakea tai siihen kohdistuu rahoitusta toiselta julkiselta tai yksityiseltä taholta, tulee se ilmoittaa hankehakemuksessa.

10 Valtionavustuksen hakeminen

Valtionavustusta on haettava STM:ltä kirjallisesti. Hakulomake ja sen liitteeksi vaadittavat lomakkeet löytyvät sähköisessä muodossa osoitteesta www.stm.fi. Vuoden 2020 valtionavustushaun osalta hakulomake liitteineen toimitetaan sähköisessä muodossa STM:n kirjaamoon (kirjaamo@stm.fi) hakuilmoituksessa mainitun päivämäärän mukaisesti. Myöhästyneitä hakemuksia ei oteta käsiteltäväksi. Hakulomake ja sen liitteet tulee täyttää huolellisesti.

Valtionavustushaussa katsotaan eduksi, jos hakija hakee molempiin toimenpidekokonaisuuksiin (Työkyvyn tuki tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskuksessa ja Tuetun työllistymisen menetelmät).

Hakemus sisältää seuraavat dokumentit:

- hakulomake (STM:n lomake)
- hankkeen talousarvio (STM:n lomake)
- vapaamuotoinen hankesuunnitelma, jossa on huomioitu alla olevassa listassa mainitut asiat (enintään 20 sivua)
- hankkeen arviointisuunnitelma
- hankkeen viestintäsuunnitelma
- allekirjoitettu yhteistyösopimus tahoilta, jotka ovat sitoutuneet hankkeen toteuttamiseen. Sopimuksen tulee sisältää kuvaus kumppanin tehtävistä hankkeessa ja talousarvio (jos avustusta on aikomus siirtää kumppanille).

Hakulomakkeen liitteenä toimitettavasta hankesuunnitelmasta tulee käydä ilmi seuraavat asiat:

- Hankkeen tavoitteet, niiden saavuttamiseksi suunnitellut toimenpiteet ja tavoiteltavat tulokset. Tavoitteet ja toimenpiteet tulee kuvata siten, että niiden perusteella on mahdollista arvioida, toteuttaako hanke asetuksessa säädettyjä, avustettaville hankkeille asetettuja edellytyksiä.
- Kuvaus siitä, miten hanke sovitetaan yhteen alueen tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hankkeen kanssa sekä kuvaus yhteensovittamisesta työllisyyden kuntakokeilu -hankkeen kanssa, jos sellainen on alueella käynnistymässä.
- Kuvaus Kelan osallistumisesta työkykyohjelman toteutukseen. Hakijoiden edellytetään olevan yhteydessä Kelaan (Kelan vakuutuspiirien työ- ja toimintakykyetuuksien ratkaisukeskusten päällikköihin) ja tekävän suunnitelman siitä, miten työkykyohjelmassa toteutetaan yhteistyö Kelan kanssa, ohjaus Kelan kuntoutukseen tai Kelan muihin palveluihin.

- Kuvaus alueen TE-toimiston osallistumisesta työkykyohjelman toteutukseen. Hakijoiden edellytetään olevan yhteydessä TE-toimistoon ja tekevän suunnitelman siitä, miten työkykyohjelmassa toteutetaan ohjaus TE-toimiston ja kunnan/kuntayhtymän palveluiden välillä.
- Suunnitelma asiakkaiden ja järjestöjen osallistumisesta hankkeen suunnitteluun ja toteutukseen. Erityistä huomiota on kiinnitettävä vammaisten henkilöiden osallistumiseen YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimuksen edellyttämällä tavalla.
- Selvitys toiminnasta jo saaduista kokemuksista ja tehdyistä arvioinneista, jos hankekokonaisuuteen liittyy aiemmin kehitetyn ja arvioidun toiminnan käyttöönottohankkeita. Tämä voidaan esittää viittaamalla julkisista lähteistä löytyviin raportteihin ja arviointeihin kyseisestä toimintamallista.
- Suunnitelma hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmien huomioimisesta hankkeessa.
- Suunnitelma yhteistyöstä kansalaisjärjestötoiminnan kanssa ja järjestöjen osaamisen hyödyntämisestä kohderyhmien tavoittamisessa, aktivoimisessa ja asiakaslähtöisten palvelupolkujen rakentamisessa.
- Sitoumus siihen, että hankkeessa toimivien ammattilaisten on mahdollisuus osallistua Työkykyohjelman järjestämiin koulutuksiin työajalla.
- Hankkeen toteuttamisaikataulu.

11 Tukea hankkeiden valmisteluun ja toimeenpanoon

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja Työterveyslaitos (TTL) tukevat alueellisia toimijoita Työkykyohjelman valtionavustushankkeiden valmistelussa ja toimeenpanossa. Osana tätä THL ja TTL järjestävät mm. alueellisia ja kansallisia tilaisuuksia, joiden aikataulut varmistuvat ohjelman edetessä.

12 Valtionavustuksen myöntämisen edellytykset

Valtionavustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että hanke täyttää valtionavustuslain (688/2001) 7 §:n yleiset edellytykset. Lisäksi hankkeen tulee täyttää seuraavat valtioneuvoston asetuksen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeiden valtionavustuksista vuosina 2020–2023 (13/2020) 2 §:ssä todetut edellytykset:

1. hanke on tarpeellinen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseksi ja se tukee palveluiden kehittämistä ja tehostamista, hyvien käytäntöjen levittämistä sekä toimintatapojen uudistamista
2. hankkeella on kiinteä yhteys julkiseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon
3. hankkeessa otetaan huomioon valtakunnalliset sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistusta koskevat linjaukset
4. hankkeessa otetaan huomioon tarvittava poikkihallinnollinen yhteistyö ja
5. hankkeen voidaan arvioida olevan tuloksellinen ja laaja-alaisesti hyödynnettävä.

12.1 Hakemuksen arviointikriteerit

Hankehakemukset arvioidaan STM:n laatimien arviointikriteerien mukaisesti (liite 3). THL ja TTL avustavat ministeriön ohjeiden mukaisesti valtionavustushakemusten arvioinnissa ja päätösten valmistelussa.

Arviointikriteerit liittyvät hankkeen lähtökohtiin, hankkeen toteutettavuuteen ja sisällön kehittämiseen.

13 Valtionavustushankkeen hakija ja hallinnoija

Valtionavustus myönnetään sille kunnalle tai kuntayhtymälle, joka on merkitty hakemukseen hankkeen hallinnoinnista vastaavaksi tahoksi. Valtionavustuksen saaja on päävastuussa hankkeelle myönnetyn valtionavustuksen käytöstä ja hankkeen hallinnoinnista. Osan avustuksesta voi siirtää eli delegoida toiselle kunnalle, kuntayhtymälle tai yleishyödylliselle yhteisölle. Valtionavustuksen saajan on tehtävä valtionavustuslain 7 §:n 2 momentin mukainen sopimus valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista hanketta toteuttavien kuntien ja kuntayhtymien kanssa.

Valtionavustuksen saaja vastaa siitä, että avustusta käytetään valtionapupäätöksen, lainsäädännön ja ohjeiden mukaisesti. Tätä vastuuta ei voi siirtää muulle taholle. Saaja vastaa toiminnan raportoinnista ja yhteydenpidosta valtionapuviranomaiseen.

14 Valtionavustuksella katettavat kulut

14.1 Yleiset periaatteet

Hankkeiden toteuttamiseen liittyviä, hyväksyttäviä kustannuksia ovat hankkeen toteuttamisen kannalta tarpeelliset ja määrältään kohtuulliset:

1. hankkeen hallinnointikustannukset
2. hankkeen henkilöstökustannukset
3. matkakustannukset
4. toimitilojen vuokrat
5. välittömästi hankkeen toteuttamiseen liittyvät irtaimen omaisuuden hankintakulut
6. ulkopuolisista lähteistä hankitun tutkimuksen ja tietämyksen sekä konsultoinnin ja vastaavien asiantuntijapalveluiden kustannukset
7. muut hankkeen toteuttamiseksi välttämättömät kustannukset.

Valtionavustusta maksetaan toteutuneiden, kirjanpidosta todennettavien, hankkeen toteuttamiseen liittyvien ja valtionavustukseen oikeuttaviksi hyväksyttävien kustannusten perusteella. Hankkeen aloittamisvaiheessa kustannuksia on voinut syntyä jo ennen valtionavustuspäätöksen tekemistä. Nämä kustannukset voidaan hyväksyä valtionavustukseen oikeuttaviksi edellyttäen, että ne ovat syntyneet saman vuoden aikana, kun hankkeelle myönnetään STM:n päätöksellä valtionavustusta.

Kehittämishankkeen tulee toteuttaa hyvää hallinnointitapaa taloushallinnossa. Avustuksen saajalla ja jokaisella hankkeen osatoteuttajalla, jonka kustannuksia katetaan ko. avustuksella, tulee olla kirjanpidossa oma kustannuspaikka, josta valtionavustuksella katettavat kustannukset ovat eriteltävissä ja johdettavissa suoraan maksatusta koskevaan hakemukseen ja sen liitteisiin.

Hankinnat hankkeessa tulee suunnitella huolellisesti ottaen huomioon hankintalain (laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista, 1397/2016) säännökset. Hankinta-asiakirjat (mm. tarjouspyyntö, tarjous ja päätös) on arkistoitava osaksi hankkeen asiakirjoja.

Hankkeet eivät saa mainostaa kaupallisia tuotteita tai palveluja eivätkä harjoittaa muuta kaupallista myynninedistämistoimintaa.

Hankesuunnitelmaan ja sen talousarvioon sisällytettyjä kustannuseriä ei hyväksytä sellaisenaan valtionavustuksesta annettavalla päätöksellä, vaan kustannusten hyväksyttävyyttä arvioidaan aina erikseen maksatushakemusten yhteydessä. Hankkeen kuluessa on mahdollista päivittää sen hankesuunnitelmaa ja talousarviota. Muutosten suuruudesta riippuen tällöin asiassa saatetaan tarvita muutospäätös.

15 Valtionavustuspäätös ja muutoksenhaku

Hankehakemusten saavuttua STM:öön THL ja TTL käyvät hankesuunnitelmat läpi, arvioivat hankesuunnitelmat ja laativat hakemuskohtaiset yhteenvetolausunnot STM:n ohjeiden mukaisesti. Tämän jälkeen STM:n asiantuntijaryhmä tekee hankekohtaiset avustusehdotukset, jotka esitellään ohjelman ohjausryhmälle ennen rahoituspäätöksiä. Avustuspäätöksen tekee ministeri.

16 Hankkeen ohjaus, seuranta, arviointi, viestintä ja valvonta

16.1 Sopimus hankkeeseen osallistuvien kanssa

Valtionavustus maksetaan hankkeen hallinnoijalle, jonka tulee tehdä kaikkien muiden hanketta toteuttavien kanssa sopimus valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista. Avustuksen saaja on vastuussa avustuksen oikeasta käytöstä koko avustettavan hankekokonaisuuden osalta.

16.2 Hankkeiden seuranta, arviointi ja viestintä

Työkykyohjelman toteutumista seurataan ja arvioidaan. Hankekokonaisuuksissa tulee jo hakuvaiheessa suunnitella, kuinka hankkeen seuranta ja arviointi sekä viestintä toteutetaan.

Hankkeiden tulee kuvata, millaista aineistoa hankkeessa kerätään toiminnan ja tavoitteiden seuraamiseksi ja arvioimiseksi. Mitä aineistoa kerätään, keneltä ja kuinka aineistoa hyödynnetään hankkeen kehittämisessä? Käytetäänkö hankkeessa jo-kehitettyjä mittareita? Hankkeiden arviointisuunnitelmia tarkennetaan myöhemmin koko ohjelmaa koskevan arviointisuunnitelman tarkentumisen yhteydessä. Hankkeita veloitetaan käyttämään valtionhallinnon Hankesalkku-palvelua hankkeen etenemisen ja tavoitteiden saavuttamisen seuraamiseksi.

Viestinnän osalta hankkeen tulee suunnitella hankkeen pääviestit, viestintäkanavat, viestinnän kohderyhmät, vastuuhenkilöt sekä aikataulus. Hankkeiden tulee suunnitella, kuinka tuloksia aiotaan hyödyntää ja levittää hankkeen aikana ja sen jälkeen.

16.3 Hankkeiden valvonta ja ohjaus

Hankkeen hallinnoijan on asetettava hankkeelle ohjausryhmä. Suositeltavaa on, että ohjausryhmänä toimii alueen Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hankkeen ohjausryhmä täydennettynä edustajilla mm. työ- ja elinkeinotoimistosta, kunnan/kuntien

työllisyyspalveluista, Kelasta ja työterveyshuollosta. Lisäksi ohjausryhmässä on oltava vammaisjärjestöjen edustus.

Hankkeen tulee myönteisen avustuspäätöksen saatuaan ottaa viipymättä yhteys avustuspäätöksessä mainittuun STM:n yhteyshenkilöön, jotta hankkeeseen liittyvistä käytännöistä voidaan sopia.

16.4 Hankkeen kirjanpito

Hankkeen kirjanpidon tulee olla riittävän selkeästi eriytetty ja hankkeen kaikkien tulo- ja menoerien tulee sisältyä hankkeen kirjanpitoon. Avustuksen saajalla ja jokaisella hankkeen osatoteuttajalla, jonka kustannuksia valtionavustuksella korvataan, tulee olla kirjanpidossa oma kustannuspaikka, projektitili tai vastaava, josta valtionavustuksella katettavat kustannukset ovat johdettavissa suoraan maksatusta koskevaan hakemukseen ja sen liitteisiin.

16.5 Hankkeessa tapahtuvat muutokset

Valtionavustuspäätöksen antamisen jälkeen olosuhteissa saattaa tapahtua sellaisia hankkeeseen osallistuvia tahoja tai hankerahoitusta koskevia tarkistuksia tai muutoksia, jotka vaikuttavat hankkeen kustannuksiin, tavoitteisiin, toteuttamisaikatauluun tai sisältöön.

Valtionavustuksen maksamisen edellytyksenä on, että muutoksista huolimatta valtionavustuksen myöntämisen perusteet edelleen täyttyvät. Merkittävistä muutoksista hankkeen sisällössä, tavoitteissa, aikataulussa tai talousarviossa tulee aina olla etukäteen yhteydessä STM:öön.

16.6 Hankkeen tekijänoikeudet

Hankkeiden valtionavustuksella tuotettujen tulosten tekijänoikeudet jäävät STM:lle. Poikkeuksen muodostavat moraaliset tekijänoikeudet, esimerkiksi hankkeessa syntyvän julkaisun yhteydessä on mainittava julkaisun kirjoittaneen henkilön nimi.

17 Valtionavustuksen maksatus, selvitys valtionavustuksen käytöstä ja lopullisen valtionavustuksen määrittäminen

17.1 Valtionavustuksen maksatus

Valtionavustuksen maksatuksesta huolehtii Lounais-Suomen aluehallintovirasto. Valtionavustus maksetaan hankkeen hallinnoijalle korkeintaan kaksi kertaa vuodessa kustannusten ajoittumisen perusteella (1.1.–30.6. ja 1.7.–31.12.). Valtionavustus tai sen osa maksetaan valtionavustuksen perusteeksi hyväksytyjen, hallinnoijan kirjanpidossa toteutuneiden kustannusten perusteella.

Hankkeen päättämiseen on varauduttava riittävän ajoissa. Valtionavustuspäätöksessä määritelty viimeinen maksatushakemuksen jättöaika on sitova eikä sen pidentäminen ole mahdollista. Hankkeen toiminnot on suunniteltava niin, että viimeinen maksatus pystytään hoitamaan määritellyssä ajassa.

17.2 Selvitys valtionavustuksen käytöstä

Valtionavustusta saaneen kehittämishankkeen päätyttyä hankkeen hallinnoijana toimineen kunnan tai kuntayhtymän tehtävänä on antaa selvitys hankkeesta, sen etenemisestä ja toteuttamisesta sekä kustannuksista (selvitys valtionavustuksen käytöstä). Selvityksen perusteella valtionapuviranomainen voi jälkikäteen todeta, että hanke on toteutettu sen mukaan kuin kunta tai kuntayhtymä on valtionavustusta hakiessaan ilmoittanut. Selvitys on tehtävä mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluessa hankkeen päättymisestä. Hankkeen vastuuhenkilön tulee allekirjoittaa selvitys. Selvityksen sisällöstä ohjeistetaan avustus päätöksessä.

17.3 Lopullisen valtionavustuksen määrittäminen

STM tekee valtionavustuksen käytöstä saadun selvityksen perusteella päätöksen hankkeen lopullisesta valtionavustuksesta. Hankkeelle alun perin valtionavustuspäätöksellä myönnetyn avustuksen euromäärää ei kuitenkaan voida ylittää, vaikka valtionavustukseen

oikeuttavien kustannusten määrä olisi lopulta suurempi kuin alun perin on arvioitu. Kustannukset voivat myös jäädä ennakoitua alhaisemmiksi, jolloin hanke ei voi saada valtionavustusta enempää kuin toteutuneita, valtionavustukseen oikeuttavia kustannuksia vastaavan määrän.

18 Hankkeiden työskentely Innokylässä

Innokylän palvelut tarjoavat tukea toimintamallien kehittämiseen, kokeiluun ja arviointiin. Innokylän verkkopalvelussa (www.innokyla.fi) tehtyä työtä voi hyödyntää osana hankkeiden raportointia ja lisäksi tietoa hyödynnetään hankkeiden ulkoisessa arvioinnissa. Kun ratkaisut ja toimintamallit kehitetään ja jaetaan Innokylässä, ne ovat hyödynnettävissä laajemminkin hankkeiden päätyttyä.

Valtionavustushankkeen työskentelystä Innokylässä vastaa hankkeen hallinnoija. Hankkeelta edellytetään vähintään, että:

1. Hanke rekisteröidään Innokylän verkkopalveluun.
2. Hankkeen käynnistyttyä kirjataan vähintään kehittämistyön tavoitteena olevien toimintamallien ja ratkaisujen perustiedot sekä kehittämistyön aikana tavoiteltavia muutoksia Innokylään. Hankkeen tiedot linkitetään osaksi valtionavustushankkeiden kokonaisuutta.
3. Hankkeen tuloksena syntyvät toimintamallit kirjataan Innokylään.
4. Innokylässä on työkaluja, jotka ohjaavat kehittämisessä ja toimintamallien kirjaamisessa. On tärkeää sopia etukäteen, että myös hankkeeseen mahdollisesti osallistuvien yksityisten toimijoiden kehittämät toimintamallit kirjataan Innokylään.

Liitteet

Liite 1. Käsitteet

Työkykyohjelmassa käytetään seuraavia käsitteitä, jotka noudattavat sosiaali-, terveys- sekä työ- ja elinkeinoalojen yhteisten palvelujen sanastoa (Sotete-sanasto), Sosiaalialan tiedonhallinnan sanastoa ja Sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisuuden käsitteet sanastoa.

Osatyökykyinen

Osatyökykyinen tarkoittaa henkilöä, jolla on käytössään osa työkyvystään. Osatyökykyisyys on aina suhteessa työhön, jota henkilö hakee tai tekee. Näin osatyökykyinen voi olla täysin soveltuva tehtävään, jonka vaatimukset vastaavat hänen työkykyään ja osaamistaan. Osatyökykyisyys voi johtua esimerkiksi vammasta, sairaudesta, elämäntilanteesta tai puutteellisesta osaamisesta ja olla tilapäistä tai pysyvää. Toimintakyvyn alenema voi vaikuttaa myös työkykyyn. Henkilön toimintakyky voi olla alentunut, mutta hän voi olla täysin työkykyinen, jos työn vaatimukset vastaavat hänen toimintakykyään.

Käsite on hallinnollinen konstruktio ilman normipohjaa. Käsitteellä kuvataan työkyvyn näkökulmasta erilaisista lähtökohdista työelämään osallistuvia henkilöitä. Työkykyohjelman projekteissa kehitetään työkykyä ja työllistymistä tukevia palveluita ja toimintoja osatyökykyisten työttömien lisäksi myös vammaisille henkilöille ja mielenterveys- ja päihdekuntoutujille.

Työtön

Työttömiksi luetaan monenlaisissa tilanteissa olevia henkilöitä. Työtön on henkilö, joka on työtä vailla. Työttömien työnhakijoiden lisäksi ilman työtä olevia voi olla esim. yrittäjissä, opiskelijoissa, työkyvyttömyyseläkettä saavissa. Joukkoon lukeutuvat siten mm. työtoiminnassa olevat vammaiset henkilöt, jotka eivät ole työnhakijoina TE-toimistossa ja joiden toimeentulon lähde on työkyvyttömyyseläke.

Työkyky

Työkyky tarkoittaa henkilön toimintakyvyn ja ammattitaidon muodostamaa kokonaisuutta suhteessa työn vaatimuksiin, jotka vaikuttavat henkilön mahdollisuuksiin saada työtä, säilyttää työ ja edetä työuralla. Työkyky voi olla hyvä, vaikka toimintakyky olisi alentunut, kun työtä muokataan henkilön toimintakykyä vastaavaksi.

Suomalaisessa sosiaalivakuutusjärjestelmässä etuuksien ja palveluiden hakeminen perustuu edelleen lääketieteelliseen ja osin tasapainomallin mukaiseen työkykykäsitykseen. Tällöin arvioidaan työkyvyttömyyttä eli sairauden, vian tai vamman aiheuttamaa työkyvyn alentumista, jonka lääkäri on todennut. Kriteerit eroavat toisistaan järjestelmien välillä. Työkykyohjelma siirtää painopistettä työkyvyttömyyden tarkastelusta jäljellä olevan työkyvyn tarkasteluun.

Lähtökohtana on se, että jokainen työtä haluava on työkykyinen johonkin työhön, jos se suunnitellaan hänen tarpeidensa mukaan ja annetaan riittävä tuki. Yksilö ymmärretään toimijana, jonka tavoitteet määrittävät ratkaisuja. Huomio on erityisesti työkyvyn realisoitumista estävissä työmarkkinatekijöissä ja työorganisaatioiden käytännössä. Huomio on työkyvyn realisoitumisessa käytännön tilanteissa: työntekijän suoriutumisessa ja työuran kehittymisen mahdollisuuksissa. Yksilön työkykyä parantavat toimet yhdistyvät työyhteisön toiminnan organisointiin, töiden suunnitteluun ja henkilöstön koulutukseen. Pyritään huolehtimaan siitä, että työntekijöiden osaaminen ja toimintakyky ovat riittäviä suhteessa työhön.

Toimintakyky

Toimintakyky tarkoittaa ihmisen fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia edellytyksiä selviytyä hänelle itselleen merkityksellisistä ja välttämättömistä jokapäiväisen elämän toiminnoista siinä ympäristössä, jossa hän elää. Ihmisen toimintakyky on riippuvainen ympäristön myönteisistä tai kielteisistä vaikutuksista. Ihmisen toimintakykyä voidaan tukea ja arjessa selviytymistä parantaa asuin- ja elinympäristöön liittyvillä tekijöillä, muiden ihmisten tuella ja erilaisilla palveluilla.

Työ- ja toimintakyvyn tuki

Työ- ja toimintakyvyn tuki tarkoittaa prosessia, jossa asiantuntija tai ammattihenkilö tukee asiakkaan työ- ja toimintakykyä tai työllistymistä erilaisilla toimenpiteillä. Toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi koulutus, työn muokkaus ja kuntoutus. Prosessin kaikissa vaiheissa on tuettava asiakkaan toimijuutta ja osallisuutta: asiakkaalla on oltava mahdollisuus vaikuttaa valittaviin työ- ja toimintakyvyn tuen toimiin ja osallistua niihin omin ehdoin.

Työ- ja toimintakyvyn tuen palvelukokonaisuus muodostuu useiden eri toimialojen toiminnasta. Työ- ja toimintakyvyn tukea voidaan antaa sekä sosiaali- ja terveystalouksissa, työterveyshuollossa, kuntoutuksessa että työ- ja elinkeinopalveluissa. Työ- ja toimintakyvyn prosessissa palvelut yhteen sovitetaan asiakkaan tarpeen mukaiseksi palvelupoluksi.

Työllistymisen tuki

Työllistymistä tukevien palvelujen tavoitteena on työllistyminen palkkatyöhön, yrittäjäksi, ammatinharjoittajaksi tai muuten itsensä työllistäjäksi. Työttömänä olevan tai työelämään

pyrkivän työnhaku-, työllistymis- ja työelämävalmiuksia voidaan parantaa eri tavoin. Työvoiman tarjontaan vaikuttamisen lisäksi tarvitaan työvoiman kysyntään vaikuttamista: tarvitaan lisää työtehtäviä työkyvyltään erilaisista lähtökohdista työelämään osallistuville. Kaikissa työllistymisen tuen vaiheissa on tuettava työtä etsivän toimijuutta ja osallisuutta: hänellä tulisi olla mahdollisuus vaikuttaa valittaviin työllistymistoimiin, ja osallistua niihin omin ehdoin.

Tuettu työllistyminen

Tuettu työllistyminen (Supported Employment, SE) tarkoittaa työnhakijan työllistymistä normaaliin palkkatyöhön avoimille työmarkkinoille henkilökohtaisen tuen (työhönvalmentajan) avulla. Tuetun työllistymisen työhönvalmennusprosessi rakentuu viidestä vaiheesta: palveluun hakeutumisesta (sopiminen asiakkaan kanssa), osaamisen kartoittamisesta (ammattillinen profilointi), työn nopeasta etsinnästä, työskentelystä työnantajan kanssa (sopiminen työnantajan kanssa) ja työsuhteen ylläpitämisen tuesta. Valmennus ja kuntoutus tapahtuvat pääasiassa työssä ja työpaikalla. Tuetussa työllistymisessä henkilökohtaisen tuen kesto määritellään yksilöllisesti, mutta kestävä työllistymistä tavoiteltaessa yleensä tuen tarve on pitkäkestoinen. Laatukriteerien mukaan tuki voi kestoltaan olla myös rajoittamaton. Henkilön mahdollisesti tarvitsema muu tuki (esim. terveydenhuolto, muu psykososiaalinen tuki, vammaispalvelut) työn ulkopuolella yhteen sovitetaan tarvittavilta osin kiinteäksi osaksi valmennusprosessia.

Menetelmän lähtökohdiana ovat työnhakijan omat toiveet työllistymisestä ja työn sisällöstä, osaaminen ja taidot. Tuetun työllistymisen -mallissa tavoitteena on sellaisen työpaikan ja työtehtävän löytäminen, joka vastaa henkilön tavoitteita, voimavaroja, työkykyä ja terveydentilaa. Työhönvalmennuksessa huomioidaan myös työpaikan ja työyhteisön tarpeet, työn ja työpaikan vaatimukset ja tarjotaan työnantajalle, erityisesti esimiehelle, tukea henkilön työllistymisessä, työssä suoriutumisessa ja työssä pysymisessä. Tuettu työllistyminen -prosessi sopii kenelle tahansa työllistyjälle, jonka työllistymiseksi tueksi työhallinnon tai muut palvelujärjestelmän toimenpiteet eivät ole riittäviä.

Palvelukokonaisuus

Palvelukokonaisuudella tarkoitetaan asiakasryhmän perus- ja erityistason palvelujen yhteen sovittamista siten, että eri palveluja voidaan hyödyntää yhtäaikaaisesti ja toimijat tietävät oman vastuunsa palvelukokonaisuudessa (Sosiaalialan tiedonhallinnan sanasto, Sotete-sanasto). Tulevaisuuden sote-keskuksen palveluja ovat esimerkiksi sosiaalipalvelut, terveyspalvelut, mielenterveyspalvelut, päihdepalvelut, avokuntoutus, kotihoito ja ehkäisevät palvelut. Palvelukokonaisuudessa perustason palvelujen kanssa yhteen sovitettavia ovat esimerkiksi erityistason sote-palvelut, TE-hallinnon ja (maa)kunnan työllisyyspalvelut, työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP) ja hyvinvointi ja terveyden edistäminen (HYTE).

Palvelupolku

Palvelupolulla tarkoitetaan asiakkaan palvelutarpeeseen perustuvaa suunnitelmallista ja yksilöllisesti toteutettavaa eri palvelujen prosessien kokonaisuutta. Vastuu palvelupolkuun sisältyvien palvelujen järjestämisestä, ohjauksesta ja seurannasta on nimettävä tietyille taholle ja vastuuhenkilölle. Kaikkien palvelupolun palveluprosesseihin osallistuvien asiantuntijoiden ja ammattihenkilöiden on oltava tietoisia asiakkaan ja hänen tietojensa siirtymävaiheista ja niihin liittyvistä yhteistyön ja tiedonkulun tarpeista. Asiakkaan on voitava osallistua monipuolisesti oman palvelupolkunsa ja asiakasryhmän palvelukokonaisuuden suunnitteluun, kehittämiseen, tuottamiseen ja arvioimiseen.

Asiakaslähtöisyys

Asiakaslähtöisyys tarkoittaa toimintatapaa, jossa asiakas nähdään aktiivisena toimijana ja toimintaa organisoidaan hänen yksilöllisistä tarpeistaan ja voimavaroistaan käsin. Asiakaslähtöisyys toteutuu esimerkiksi siten, että asiakas toimii ammattilaisten kumppanina ja voi osallistua palvelukokonaisuuden ja palvelupolun suunnitteluun, kehittämiseen ja arvioimiseen ammattilaisten kanssa. Asiakaslähtöisyyttä on myös asiakkaan tukeminen päätöksenteossa, hänen mahdollisuutensa saada riittävästi tietoa itseään koskevista asioista, mahdollisuus vaikuttaa palveluihinsa ja itselleen tehtäviin toimenpiteisiin. Asiakasosuudella tarkoitetaan tilaa, jossa asiakas osallistuu ja kokee vaikuttavansa palvelujen suunnitteluun, kehittämiseen, tuottamiseen ja arviointiin sekä niistä päättämiseen vuorovaikuttaisesti ammattilaisten kanssa.

Liite 2. Laatukriteereihin perustuva tuetun työllistymisen työhönvalmennus

Laatukriteereihin perustuva työhönvalmennus

Palvelun arvot ja periaatteet

- **Yksilöllisyys** – Jokaista kohdellaan palvelussa ainutlaatuisena yksilönä, jolla on omat kiinnostuksen kohteensa, mieltymyksensä sekä henkilökohtainen elämäntilanteensa ja elämäntarinansa.
- **Kunnioitus** – Palvelu on aina asiakkaan työllistymistä edistävä, arvostava ja ikään katsomatta soveltuva.
- **Itsemääräämisoikeus** – Asiakasta tuetaan kehittämään mielenkiinnon kohteitaan ja mieltymyksiään sekä ilmaisemaan valintojaan ja määrittämään työllistymis- ja elämänsuunnitelmiaan henkilökohtaisten mahdollisuuksiensa ja elämäntilanteensa mukaan.
- **Tietoon perustuva valinta** – Asiakasta tuetaan ymmärtämään mahdollisuutensa, jotta hän voi tehdä mieltymystensä mukaisia valintoja ja ymmärtää valintojensa seuraukset.
- **Voimaantumisen** – Asiakasta tuetaan tekemään omaan elämäänsä ja yhteiskuntaan osallistumiseen vaikuttavia valintoja ja olemaan itse keskeisesti mukana palveluiden suunnittelussa, arvioinnissa ja kehittämisessä.
- **Luottamuksellisuus** – Asiakkaiden antamia tietoja käsitellään luottamuksellisesti ja julkistetaan vain käyttäjän luvalla.
- **Joustavuus** – Palvelu on joustava ja vastaa yksilön tarpeita.
- **Saavutettavuus** – Palvelu, tilat ja tieto ovat kaikkien henkilöiden saavutettavissa.

Palvelun askeleet

1. Palveluun hakeutuminen ja sopiminen asiakkaan kanssa
 - Palvelua tarjotaan kaikille töihin haluaville ja siihen osallistuminen perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja asiakkaan tietoiseen valintaan.
 - Palvelu on yksilöllinen ja pitkäkestoinen tuki työllistymiseen.
 - Palvelun tulee käynnistyä heti asiakkaan positiivisen ilmaisun jälkeen.
 - Työhönvalmentaja
 - laatii palvelun alkaessa asiakkaan kanssa yhteistyösopimuksen johon kirjataan tietojen vaihtoon liittyvä suostumus eli mitä työllistymisen tukemiseen liittyvää tietoa saa vaihtaa eri toimijoiden kanssa.
 - laatii asiakkaan kanssa toimintasuunnitelman, jota päivitetään koko prosessin ajan (esim. 3kk/6kk/12kk kohdalla).

2. Osaamisen kartoittaminen ja ammatillinen profilointi
 - Palvelun alussa kartoitetaan asiakkaan kanssa yhteistyössä hänen osaamisensa sekä tehdään ammatillinen profilointi.
 - Kartoittaminen ja profilointi tehdään 1-3 tapaamiskerran aikana, joiden jälkeen kontaktoinnin työnantajiin tulisi jo käynnistyä.
 - Työhönvalmentaja
 - kartoittaa asiakkaan koulutukset, työkokemuksen ja osaamisen
 - tunnistaa asiakkaan vahvuudet ja voimavarat, tavoitteet, kiinnostuksen kohteet sekä resurssit
 - asettaa asiakkaan kanssa realistiset tavoitteet työllistymiselle ja työnhauille
 - liittää osaamiset ja profiilin sekä niihin liittyvä tiedon jakamisen osaksi toimintasuunnitelmaa.
3. Nopea työn etsintä avoimilta työmarkkinoilta
 - Palvelussa keskeistä on nopea työnhaku sekä työhönvalmentajan iso rooli työnetsinnässä.
 - Työhönvalmentajalla tulee olla vähintään 6 työnantaja- tai rekrytointikontaktia viikossa.
 - Työnhakijan ensimmäinen kasvokkainen kohtaaminen mahdollisen työnantajan kanssa tulisi toteutua jo kuukauden sisällä palvelun aloituksesta.
 - Työhönvalmentaja
 - kohtaa työnantajia, käy neuvotteluja työsuhteesta ja työtehtävistä sekä markkinoi työnhakijaa sekä tarjoamaansa tukea työnantajalle
 - seuraa aktiivisesti paikallisia työmarkkinoita ja tietää työnantajien rekrytointi tarpeet
 - etsii työpaikkoja, joissa työnhakijoiden vahvuudet ja työnantajien työvoiman tarve vastaavat toisiaan.
4. Työskentely ja tuesta sopiminen työnantajan kanssa
 - Palvelussa työhönvalmentaja työskentelee työnantajan kanssa löytääkseen hänen tarpeeseensa sopivan työntekijän.
 - Työnantaja-asiakkaan tulee nähdä työnhakijan palkkaamisesta syntyvät edut ja hyödyt.
 - Työhönvalmentaja
 - tukee työnantajaa suunniteltaessa uutta rekrytointia
 - tekee työnlouhintaa sekä työtehtävien räätälöintiä
 - valmentaa tarvittaessa koko työyhteisöä
 - tuntee työnhakijaan ja työllistämiseen liittyvät tuet ja etuudet.

5. Työsuhteen tukeminen ja tuki työn ulkopuolella

- Palvelussa työhönvalmentaja tukee työnhakijaa, -antajaa ja -yhteisöä työsuhteen alkaessa sekä työhön kiinnittymisessä.
- Tavoitteena on tehdä työhönvalmentajan tuesta tarpeetonta asiakkaan omien voimavarojen kasvaessa.
- Työhönvalmentaja
 - tukee asiakasta työsuhteeseen orientoitumisessa, työn oppimisessa ja työkuulttuuriin tutustumisessa sekä tilanteen vakauttamisessa ja seuraa asiakkaan tilannetta
 - vähentää tukea asteittain työsuhteen aikana ja
 - auttaa työyhteisöä rakentamaan asiakkaalle jatkotuen hyödyntämällä työpaikan omia resursseja
 - tukee asiakasta työn ulkopuolella yhdessä päävastuussa olevien sosiaali- ja terveydenhuollon vastaavien toimijoiden sekä mm. työterveyshuollon kanssa.

Liite 3. Hankehakemusten arviointilomake

PERUSTIEDOT

Hankkeen nimi:

Hakija:

Arvioitsijan nimi:

Pisteytä hakemus valitsemalla joko

2 = toteutuu täysin

1 = toteutuu osittain

0 = ei toteudu

ARVIOINTIKRITEERIT

I Hankkeen lähtökohdat

1. Hanke toteuttaa valtionavustushankkeille asetetut yleiset myöntämisen edellytykset (valtionavustusasetus sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeiden valtionavustuksista vuosina 2020–2023, § 2).
 1. Hanke on tarpeellinen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseksi ja se tukee palveluiden kehittämistä ja tehostamista, hyvien käytäntöjen levittämistä sekä toimintatapojen uudistamista.
 2. Hankkeella on kiinteä yhteys julkiseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon.
 3. Hankkeessa otetaan huomioon valtakunnalliset sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistusta koskevat linjaukset.
 4. Hankkeessa otetaan huomioon tarvittava poikkihallinnollinen yhteistyö.
 5. Hankkeen voidaan arvioida olevan tuloksellinen ja laaja-alaisesti hyödynnettävä.

2 pistettä []

1 pistettä []

0 pistettä []

Perustelut/huomiot:

2. Hanke edistää Työkykyohjelman STM:n kokonaisuuden yleisiä tavoitteita.
1. Luodaan monialainen palvelukokonaisuus, jossa osatyökykyisten työttömien työkyvyn tuen tarve tunnistetaan ja jossa palvelut ja palvelupolut toimivat asiakaslähtöisesti.
 2. Kehitetään ammattilaisten osaamista siten, että he tuntevat työkyvyn tuen palvelukokonaisuuden ja osaavat hyödyntää siihen sisältyvät keinot.
 3. Tuotetaan tietoa osatyökykyisten työttömien palveluiden ja etuuksien yhteensovittamiseksi sekä lainsäädännön kehittämisen tueksi.
 4. Lisätään osatyökykyisten työttömien työllistymisen edellytyksiä, työ- ja toimintakykyä ja yhteiskunnallista osallisuutta.

2 pistettä []

1 pistettä []

0 pistettä []

Perustelut/huomiot:

3. Hanke edistää Työkykyohjelman projektin 1 Työkyvyn tuki osana tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusta tavoitteita.
1. Tunnistetaan sosiaali- ja terveyskeskuksessa työttömien asiakkaiden työkyvyn tuen tarpeet.
 2. Rakennetaan asiakkaiden tarpeisiin vastaava työkyvyn tuen palvelukokonaisuus.
 3. Varmistetaan yksilölliset palvelupolut ja palvelujen saanti.
 4. Vahvistetaan ammattilaisten työkyvyn tuen osaamista.

2 pistettä []

1 pistettä []

0 pistettä []

Perustelut/huomiot:

4. Hanke edistää Työkykyohjelman projektin 2 Tuetun työllistymisen menetelmät tavoitteita.
1. Vahvistetaan ja selkeytetään työllistymistä tukevaa sosiaalihuollon palvelupolkua.
 2. Otetaan käyttöön laatukriteereihin perustuva tuetun työllistymisen työhönvalmennus ja arvioidaan sen toimeenpanoa, soveltuvuutta ja vaikuttavuutta.
 3. Vahvistetaan ammattilaisten tuetun työllistymisen menetelmien osaamista.

2 pistettä []

1 pistettä []

0 pistettä []

Perustelut/huomiot:

5. Hanke on sovitettu yhteen alueen tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus –hankkeen kanssa.

2 pistettä [] 1 pistettä [] 0 pistettä []

Perustelut/huomiot:

II Hankkeen toteutettavuus

6. Hankesuunnitelma on realistinen (esim. hankkeen organisointi, vastuunjako, talousarvio suhteessa esitettyihin toimenpiteisiin, toteuttamiskelpoinen aikataulu).

2 pistettä [] 1 pistettä [] 0 pistettä []

Perustelut/huomiot:

7. Hankesuunnitelmassa on kuvattu monialaisen palvelukokonaisuuden ja palvelupolkujen sekä tuetun työllistymisen menetelmien rakentamiseen tarvittava yhteistyö (esim. Kela, TE-palvelut, kuntien työllisyyspalvelut, TYP, järjestöt, työnantajat) ja yhteistyön rakenteet.

2 pistettä [] 1 pistettä [] 0 pistettä []

Perustelut/huomiot:

8. Hankesuunnitelmassa on kuvattu
1. miten hanke kytkeytyy alueella mahdollisesti käynnistyvään työllisyyden kuntakokeiluun.
 2. Kelan osallistuminen hankkeen toteutukseen.
 3. alueen TE-toimiston ja TYP:n osallistuminen hankkeen toteutukseen.
 4. miten kehittämistyössä otetaan huomioon hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmat.
 5. miten järjestöt osallistuvat hankkeeseen.
 6. miten asiakkaat osallistuvat kehittämistyöhön, ml. vammaiset henkilöt.
 7. viestintäsuunnitelma, joka kattaa alueellisen viestinnän.

2 pistettä [] 1 pistettä [] 0 pistettä []

Perustelut/huomiot:

9. Hankesuunnitelmassa on sitouduttu seuraaviin toimenpiteisiin, jotka liittyvät tiedonkeruun osalta myös sosiaaliturvauudistukseen.
1. Hankkeessa on nimetty henkilö, joka vastaa arviointiin liittyvien tehtävien koordinoinnista THL:n ja TTL:n sekä hankkeen välillä.
 2. Hankkeessa on resurssit ja valmius hankkeeseen osallistuvien osatyökykyisten työttömien asiakasprosessien seurantaan myöhemmin sovittavalla tavalla. Tämä tarkoittaa mm. yhtenäistä alku-, väli- ja lopputilanteen kartoitusta, asiakkaiden ohjausten ja palvelupolkujen seurantaan sekä asiakassuostumuksista (seuranta- ja rekisteridata) huolehtimista.
 3. Hankkeen järjestäjätaho ja mukana olevat ammattilaiset osallistuvat arviointiin liittyvään valmisteluun ja yhteistyöhön sekä THL:n ja TTL:n tekemisiin haastatteluihin ja kyselyihin myöhemmin sovittavilla tavoilla. Aineistoa kerätään hankkeen alkaessa sekä väli- ja loppuarviointia varten.
 4. Hanke auttaa THL:ta ja TTL:ta tavoittamaan hankkeessa mukana olevia asiakkaita, työnantajia ja muita mahdollisia toimijoita arvioinnin haastatteluja/ kyselyjä varten.
 5. Hanke tekee itsearviointia kokeiluhankkeen etenemisestä myöhemmin sovittavalla tavalla.
 6. Hankkeessa toimivien ammattilaisten on mahdollista osallistua Työkykyohjelman järjestämiin koulutuksiin.

2 pistettä []

1 pistettä []

0 pistettä []

Perustelut/huomiot:

III Sisältökehittäminen

10. Hankesuunnitelmassa on esitetty hankkeen tavoitteet sekä niiden saavuttamiseksi suunnitellut toimenpiteet konkreettisesti (esim. osatavoitteet ja mittarit).

2 pistettä [] 1 pistettä [] 0 pistettä []

Perustelut/huomiot:

11. Hankesuunnitelmassa on esitetty kehittämistyöllä tavoiteltavat tulokset konkreettisesti.

2 pistettä [] 1 pistettä [] 0 pistettä []

Perustelut/huomiot:

12. Olemassa olevia hyviä käytäntöjä, työkaluja ja kansallisesti hyväksi todettuja toimintamalleja on otettu riittäväällä tavalla mukaan hankesuunnitelmaan.

2 pistettä [] 1 pistettä [] 0 pistettä []

Perustelut/huomiot:

13. Muuta olennaista huomioitavaa hankesuunnitelmasta

2 pistettä [] 1 pistettä [] 0 pistettä []

Perustelut/huomiot:

IV Puolletaanko valtionavustuksen myöntämistä hankkeelle?

- a) Kyllä. Puolletaan hankkeen avustamista haetulla summalla.

Mahdolliset ehdot avustuksen myöntämiselle (esim. yhteistyö toisen hankkeen/ alueen kanssa):

- b) Kyllä. Puolletaan hankkeen avustamista haettua pienemmällä summalla.

Perustelut ja esitys hankkeen rajaamiseksi ja täydennettäväksi (esim. lisäselvityksen, rajauksen tai tarkentamisen tarve):

- c) Ei. Ei puolleta avustuksen myöntämistä.

Perustelut:



Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan osa-työkykyisille työttömille suunnattu työkykyohjelma yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön (STM) ja työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) kesken. STM:n toimenpiteinä ohjelmaa toimeenpannaan hankkeissa, joille myönnetään valtionavustusta. Vuonna 2020 jaettavissa oleva enimmäismäärä on 12 miljoonaa euroa.

Tässä julkaisussa kuvataan STM:n vastuulla olevat työkykyohjelman tavoitteet ja toimenpiteet (osa 1: Työkykyohjelma) sekä annetaan ohjeita ohjelmassa käynnistettävien hankkeiden valtionavustushakuun ja hallinnointiin (osa 2: Työkykyohjelman hakuopas).

Työkykyohjelman tavoitteena on saada yksilöiden olemassa oleva työkyky käyttöön tukemalla työ- ja toimintakykyä ja työllistymistä sekä ehkäisemällä työkyvyttömyyttä. STM tukee työkykyohjelman tavoitteiden mukaisen toiminnan kehittämistä ja toimeenpanoa myöntämällä valtionavustusta hankkeille, jotka voivat olla kunnan tai kuntayhtymän toteuttamia. Valtionavustuksella tuettavat toimenpidekokonaisuudet ovat: 1. työkyvyn tuki osaksi tulevaisuuden sosiaali- ja terveystieteistä ja 2. tuetun työllistymisen menetelmät.

Työkyvyn tuen palvelujärjestelmä koostuu pääosin STM:n hallinnonalan sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluista. Ohjelmalla on vahva yhteys Tulevaisuuden sosiaali- ja terveystieteistä -ohjelmaan, sote-rakenneuudistukseen ja sosiaaliturvan uudistamiseen.

Internet: stm.fi/julkaisut

JULKAISUJEN MYYNTI:
julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi

ISSN PDF 1797-9854
ISBN Nid. 978-952-00-9866-7